

FORSKARE: Christina Olsson^{1,3}, Hans Bendz^{1,3},
Bengt Rippe^{2,3}
KLINIK/INSTITUTION: ¹Vuxenpsykiatri, Psykiatri Skåne
²Njurmedicin, Skånes universitetssjukhus Lund
³Inst. för kliniska vetenskaper, Lunds universitet
E-POST: christina.lolsson@skane.se

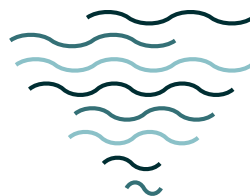
BETYDELSEN AV KRITISKT TÄNKANDE – ETT EXEMPEL UR VARDAGSSJUKVÅRDEN

Bakgrund till en kritisk studie

Vi ställdes för några år sedan inför valet att ersätta en beprövad blodanalys (kreatinin), som används för att upptäcka begynnande njurskada hos litiumpatienter, med en ny blodanalys (cystatin C). Det hade redan visats att cystatin C på vissa patientgrupper var överlägset kreatinin. Vi ställde då den kritiska frågan om så var fallet även hos litiumpatienter. Vi fann att ingen studie med den frågeställningen hade gjorts på denna patientgrupp.

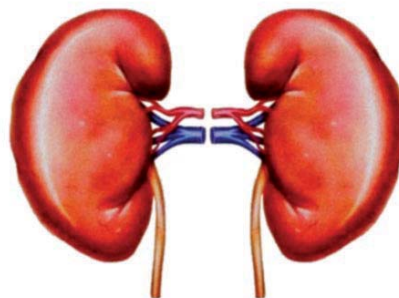
Litium

År 1949 blev litium det första läkemedlet som kunde förebygga återfall i mani och depression på grund av en bipolär sjukdom. Idag är litium fortfarande det läkemedel som i första hand bör väljas som förebyggande behandling.

En ovanlig biverkan

Litium kan skada njurarnas förmåga att filtrera blodet (njursvikt). Därför har vi stränga säkerhetsrutiner för litiumbehandling. Begynnande njursvikt bör leda till att man omprövar behandlingens lämplighet. Det finns alternativ.

Stränga säkerhetsrutiner

Rådande rutiner sedan många år är bland annat att var tredje till fjärde månad kontrollera blodnivåerna av litium och av kreatinin.

Två frågor som studien skulle besvara

- Hur väl överensstämmer två på varandra följande kreatininnivåer med varandra?
 - Hur väl överensstämmer två på varandra följande cystatin C-nivåer med varandra?
- Ju bättre två på varandra följande värden stämmer överens, desto bättre är metoden.

Vem deltog i studien?

Vi undersökte alla 201 litiumpatienter som den 1 september gick i behandling inom verksamhetsområde Psykiatri i Lund. Studien pågick 1 september 2005 till 31 december 2006.

Resultat

Överensstämmelsen mellan två på varandra följande mätningar var bättre för kreatinin än för cystatin C.

Gammal är äldst

Vår studie visade att kreatinin lämpar sig bättre än cystatin C för långtidskontroll av litiumpatienters njurfunktion. Genom att ställa oss kritiskt frågande till en ny metod (cystatin C) har vi nu fått möjligheten att förhindra att den ersätter kreatinin, som är bättre för just litiumpatienter.

Publikation

Studien är publicerad: Olsson CL, Rippe B, Bendz H. A comparison of plasma cystatin C and plasma creatinine for the screening of renal function in lithium-treated patients. *Clinical Nephrology* 2010;74:132–140.